

CBS Bibliotek – Årsberetning 2009

0. Indledning

CBS Bibliotek har oplevet et stabilt år, med fortsat stort træk på mange services.

De klassiske biblioteksservices, bøger, skranke og enhedskatalog, er under fortsat pres, mens efterspørgslen omkring faciliteter, e-ressourcer, kommunikation & læring, forskningsformidling- og støtte samt web er i vækst.

Det fysiske udlån fortsætter således stadig med at falde (0,2 mio. udlån, et minus på 8 % ift. 08), mens der er en eksplosiv forøgelse i benyttelsen af e-ressourcer (3,7 mio. enheder, et plus på 68 % ift. 08).

CBS Bibliotek har i 2009 etableret en ny organisation, som skal understøtte processen med at flytte fokus væk fra de klassiske biblioteksservices, efterhånden som efterspørgslen falder, og hen imod nye vækstområder som forskningsformidling og læring.

Fremadrettet byder CBS Bibliotek ind på at få formelt ansvar for forskningsformidlingen på CBS og for øget fokus på læring omkring kritisk informationshåndtering.

1. Resultater

1.1 Nøgletal

Faciliteter

Besøgende (tre adresser): 1.139.850 besøgende

Fysiske udlån (bøger og tidsskrifter): 187.136 udlån excl. fornyelser

E-ressourcer

Elektroniske benyttelse: 3.679.412 downloads/visninger

Forskningsformidling

Research@CBS (forskningsregistrering): 3.597 nye bibliografiske poster, i alt 16.734 poster

OpenArchive@CBS (institutional repository) : 233 nye working papers og ph.d.-afhandlinger, i alt 1676 fuldtekstposter med 53.645 downloads.

Insights@CBS (CBS' forskningsbulletin): 6 numre - 950 faste abonnenter - 30.236 visitor sessions

Experts@CBS (ekspertdatabase): 71.579 visitor sessions

Konferencesekretariat: 10 internationale konferencer med i alt 1651 deltagere

Kommunikation & Læring

Bibliotekets del af CBS.DK: 475.437 visitor sessions

Bibliotekets del af e-Campus: 239.458 visitor sessions

Undervisning på studier: 2322 deltagere

Introduktioner og hovedopgaveseminarer: 2849 deltagere

Web

CBS.DK: 3.271.324 visitor sessions

ResearchHub@CBS:12.547 visitor sessions

1.2 Økonomi og Personale

CBS Bibliotek forbrugte i 2009 37,4 mio. kr. i basismidler, suppleret med 1,5 mio. kr. i indtægter og et godkendt forbrug af opsparingen på 0,3 mio. kr.

Bibliotekets nuværende serviceniveau er fortsat under pres, fordi pris- og lønstigninger udhuler råderummet. Herudover vurderes det, at der mangler konkret finansiering af e-ressourcer incl. adgang til forskningsdata i størrelsesordenen 2,0 mio. kr.

CBS bibliotek havde ved årets udgang 59,5 årsværk, hvoraf 8,2 årsværk er timelønnede. Personalsituationen vurderes som stabil, med tilfredsstillende lav afgang (personalegennemstrømning 2 %, excl. pensionering) og forholdsvis lavt sygefravær (median 4,5 dage).

CBS Bibliotek har i 2009 anvendt 296,5 dage på kompetenceudvikling. Fokus har været på længerevarende efteruddannelse (masters o.l.), engelskundervisning og projektstyring. Der blev i gennemsnit anvendt 12.565 kr. pr. fastansat medarbejder. Tendensen går i retning af anvendelse af lidt færre dage og lidt dyrere kurser.

1.3 Ny service

CBS Bibliotek har i 2009 vedligeholdt og udviklet mange eksisterende services, alene eller i samarbejde med CBS og eksterne partnere.

Nedenfor beskrives reel "ny" service.

Faciliteter

CBS Bibliotek – Solbjerg Plads har udvidet morgen- og aftenåbningstiden i 2009. Der lukkes nu først kl. 23 på hverdage og åbnes allerede kl. 8 i weekenderne. Udvidelsen er 9 timer ugentligt. Endvidere udvidelse af åbningstiden for både *telefon- og chat-service*, hver med 1 time om dagen.

E-ressourcer

CBS Bibliotek arbejder intensivt med at forbedre adgangen til e-bøger. Udfordringen er bl.a. meget begrænsende licensregler. I 2009 udvidedes listen af leverandører med blandt andet Wiley, Emerald og Springer.

Derudover blev følgende produkter gjort tilgængelige: Cabell's, IndiaStat, Altinget.dk, Cutter Consortium, Investtext data, Orbis, Danske Reklamefilm Online, Kluwer Law.

I 2009 tog arbejdet med CBS'elektroniske afhandlinger i systemet StudentTheses@CBS for alvor fart. Andelen af elektroniske afhandlinger er nu 62 % (1164 stk.), mens resten alene afleveres fysisk (717 stk.).

Forskningsformidling

2009 bød på implementering af DSpace, CBS' nye institutional repository. Grænsefladerne er hhv. OpenArchive@CBS og StudentTheses@CBS.

Konferencesekretariatets system, en del af servicen fra Conference@CBS, er videreudviklet og kan nu bl.a. modtage betaling af deltagergebyr. Se også afsnit 2.2.

Web

Biblioteket etablerede i 2009 en Blog-facilitet på ResearchHub@CBS, så alle forskere nu kan etablere og drive en blog i CBS-regi med adressen blog.cbs.dk/xx.

2. Begivenheder

2.1 Ny organisation

Universitetsbibliotekerne har en brændende platform. CBS Bibliotek har de sidste 5 år mistet 48 % af sit fysiske udlån. Tilsvarende høje procenttal gør sig gældende i forhold til henvendelser ved skrankerne og i brugen af bibliotekskatalogen.

Biblioteket har og vil stadig have bøger, skranke og bibliotekssystem i en rum tid fremover. Men CBS bibliotek skal løbende reagere, således at vi ikke i samme grad fokuserer på og overfinansierer de mindre efterspurgte klassiske ydelser.

Den strategiproces CBS Bibliotek afsluttede i 2008 resulterede i en klar identifikation af nye opgaver. Men den udmøntede sig i mindre omfang i en konkret reorientering. Biblioteket hang altså fast i kendte mønstre, opgaver og kompetencer.

Det er der blevet gjort op med i 2009. Ved 1. december at etablere en ny organisation med 5 afdelinger med nye opgaver og derigennem at prioritere strategiske programområder er hensigten en radikal omprioritering hen imod:

- Fysiske faciliteter (dvs. læringsfaciliteter for de studerende)
- E-ressourcer (dvs. adgang uafhængigt af tid og sted til elektroniske tidsskrifter og bøger, forskningsdata, mv.)
- Kommunikation & Læring (dvs. *mødet med brugerne på forskellige platforme og via undervisning*)

- Forskningsformidling og –støtte (dvs. sikre aktiv formidling af og støtte til forskere og forskning)
- Web (dvs. arbejdet med websites og portaler for hele CBS)

Der er ikke meget nyt i de strategiske programområder. De er kendt af alle universitetsbiblioteker. Men det er der bestemt i vægningen mellem klassiske og nye opgaver.

Et kendetegn ved den ny organisation er endvidere specialisering. Det sker dels for at øge kvaliteten i opgavevaretagelsen, dels for at sikre at nye opgaver og strategiske indsatsområder prioriteres.

Ved ret tydeligt at skille arbejdet med fysiske materialer med e-ressourcer, ved at bemande og prioritere enheder der tager sig særskilt af undervisning, web-tjenester, forskningsformidling og –støtte er det hensigten at flytte indsatsen hen imod de nye vækstområder.

2.2 Konferencesekretariat

Januar 2009 etablerede CBS Bibliotek formelt CBS ' konferencesekretariat på baggrund af en ledelsespuljebevilling fra CBS. Omdrejningspunktet for servicen er it-værktøjet Open Conference System (OCS), som er udviklet af Simon Fraser University, Canada og som CBS Bibliotek IT har videreudviklet i 2008.

Konferencesekretariatet er nu i drift og tilbyder at yde CBS-enheder rådgivning og service i forbindelse med afholdelse af internationale flerdags-konferencer – lige fra reviewproces, lokalereservation og markedsføring til varetagelse af selve konferencen incl. hoteller og catering.

Formålet med denne service er flere: dels at tilbyde institutter og centre denne service billigere og mere professionelt end enhederne hidtil selv har kunnet gøre det, dels at kunne formidle CBS' forskningsområder ved at opsamle og tilgængeliggøre forskningsresultater i form af papers og proceedings. Endelig er formålet at sikre, at CBS' forskere ude i verden kan tilbyde at afholde vellykkede konferencer, for derved at styrke samarbejdet med internationale samarbejdspartnere og brande CBS som en relevant og troværdig aktør og partner.

I 2009 arrangerede konferencesekretariatet hen over året 10 internationale konferencer med i alt 1621 deltagere. Dette skete uden større markedsføring af servicen. I slutningen af året udvidedes staben derfor fra 1 til 2 fastansatte medarbejdere og i 2010 forventes funktionen at være fuldt bemandet med i alt 3 medarbejdere. Servicen finansieres som en kombination af brugerbetaling og bibliotekets almindelige budget.

Arbejdet med et konferencesekretariat falder sammen med CBS Biblioteks fokus på forskningsformidling og skal som sådan ses som en øget strategisk satsning på området.

2.3 CBS Bibliotek – Dalgas Have

CBS Bibliotek - Dalgas Have mærker udviklingen omkring færre fysiske udlån og færre besøg, trods en gennemgribende renovering af enkeltlæsepladser og grupperum i 2007.

Som en direkte konsekvens af dette flyttes årligt 25 % af samlingen i perioden 2009-2012 til Solbjerg Plads med mulighed for at accelerere processen midtvejs. Dermed reduceres

bogsamlingen, den placeres ét sted og biblioteket kan flytte fokus væk fra samlinger og skranke mod de strategiske programområder.

Det er planlagt at der i Dalgas Have i stedet etableres forbedrede læringsfaciliteter, en efterspurgt service tilsvarende den, biblioteket allerede nu tilbyder i Porcelæns Haven.

3. Udvikling

Nedenfor peges på to konkrete udviklingstiltag, som er en naturlig følge af CBS Biblioteks nuværende strategi og som vil styrke CBS indenfor områderne forskning og uddannelse.

3.1 Forskningsformidling

CBS Bibliotek har med sin ny strategi tydeligt fokuseret på at øge indsatsen omkring forskningsformidling og forskerstøtte. Vi har i en årrække arbejdet med dette, men fokuserer nu indsatsen i én afdeling og øger altså bemanningen. Vi går fra en 90/10-virkelighed, hvor de studerende i kraft af antal er de væsentligste forbrugere af de klassiske biblioteksydelser, til en balanceret 50/50-virkelighed, hvor den tid vi ikke længere skal bruge på "at sætte bøger på plads", nu i stedet bør bruges til at øge forskerstøtten.

Vi arbejder derfor ret konkret og målrettet med forskningsregistrering, ekspertdatabase, forskningsbulletin, forskningspubliceringsanalyse, ophavsret, konferencetjeneste, Open Journal Systems og Open Access.

Det er i tråd med dette at CBS Bibliotek har oprettet og nu vedligeholder CBS' forskeres fælles intranet, "ResearchHub@CBS".

Det er CBS Bibliotek der arbejder for og sikrer, at CBS har tilsluttet sig Berlin-deklarationen og dermed en fælles CBS politik omkring Open Access. Det er nu bibliotekets opgave at følge op og at finde ressourcer til at politikken faktisk efterleves.

CBS Bibliotek er med de mange tiltag klar til at tage et formelt ejerskab til og få ansvar for forskningsformidlingen på CBS og vil meget gerne gå i dialog om dette ved at sætte det på CBS' dagorden i 2010.

3.2. Læring

CBS Bibliotek udvikler sig altså i disse år hen imod noget, som vel bedst kendetegnes ved "CBS Knowledge & Library Services". Helt i tråd med den strategi, som er fastlagt i CBS Biblioteks Advisory Board med ekstern repræsentation af bl.a. Harvard Business School.

Men hvad der er mere interessant, er CBS' tydelige prioritering af og øget fokus på uddannelse og undervisning. Det er vigtigt at biblioteket reagerer og er meget lydhør over for dette. Biblioteket interesserer sig allerede for undervisning og læring, og har inkluderet dette i de nye strategiske programområder. For vi vil for eksempel meget gerne arbejde mere målrettet med e-læring og blended learning, hvor bibliotekets services indgår som et af de bærende elementer.

Dette skal suppleres med undervisning i informationskompetence. Biblioteket har derfor fortsat fokus på at integrere informationssøgningslektioner i de studerendes ordinære faglige arbejde og samarbejdet med de faglige undervisere fungerer godt.

Men for at virkelig at lære de studerende om kritisk informationshåndtering er det

nødvendigt at løfte dette arbejde op på et endnu højere niveau, hvor alle studerende rammes. Målet må være at sikre alle CBS- studerendes, i særlig grad de universitetsuvantes, kompetente håndtering af videnskabelig information.

Biblioteket har derfor i samarbejde med cand.soc.-studielederen og efter drøftelser med Learning Lab og uddannelsesdekan foreslået, at en del af de øgede taxameterbevillinger går til at etablere et egentlig 30-timers kursus i studieteknik, etik og informationskompetence på bachelorstudiernes 3. semester.

3.3 CBS Strategi

I det fortsatte arbejde med CBS' 5 Guiding Principles og 6 strategiske temaer må det endvidere forventes, at CBS Biblioteks strategi, struktur og opgaver skal diskuteres. CBS Bibliotek er åben for dette og gearret til forandring.

Men det er også vigtigt at respektere, at CBS Bibliotek er en effektiv og veldrevet organisation, hvor CBS i øjeblikket får "Value for Money". Hvis CBS Bibliotek skal indgå i nye konstruktioner, herunder overtage eller afgive opgaver, bør den afgørende præmis være, at der for CBS tydeligt er tale om reelle service- og performanceforbedringer.

René Steffensen
Biblioteksdirektør